

Hembygdsbladet

Årgång 20, nummer 1
April 2018

Enhörna Hembygdsförenings
informationsskrift

ENHÖRNA
HEMBYGDSFÖRENING

Enhörna Hembygdsförening inbjuder till ÅRSMÖTE

Söndagen den 29 april 2017 kl 15.00 i Bygdegården.

År 1937 bildades Enhörna Hembygdsförening och då beslutades att årsmötet skulle hållas i Bygdegården, sista söndagen i april klockan 15.00.

Program

- Inledning av Enhörnakören
- Birgitta Allmo berättar om sin bok om Enhörnakören från starten och framåt under de drygt 70 år som den har funnits. Den nytryckta boken finns till försäljning
- Sedvanliga årsmötesförhandlingar med utdelning av hedersnålar, hedersdiplom och val av hedersmedlemmar
- Lotteri och försäljning av Enhörnafilmer, böcker, vykort och skrifter

VÄLKOMMEN!

Motioner till årsmötet ska vara styrelsen tillhanda senast söndagen den 18 april.

VÅREN 2018 – EN LÄGESRAPPORT

- I samband med firandet av nationaldagen vid Hembygds museet så är vår museisäsong igång. En hel del aktiviteter har pågått under vintern och mycket nytt finns att upptäcka i museet
- ▶ **Nytt för i år är en leksaksutställning. Har du någon leksak du vill ställa ut så hör av dig!** ◀
- Förra årets utställning om kartor över Enhörnalandet fortsätter i ny tappning
- Utställning om konstnären Åke Falk med många av hans målningar och keramikluster fortsätter också och kompletteras nu med en bok om hans och familjens liv i Enhörna
- Den kyrkliga utställningen är nu inredd med mycket nytt att titta på
- Delar av fotoutställningen har flyttat ut till andra delar av museet som har saker som fotona handlar om t ex har skolfoton flyttat till skolsalen och konfirmandfoton till kyrkoutställningen
- Vi har även i år ett antal temadagar t ex en där vi leker med leksaker
- Andra temadagar är det uppskattade kafferepet och mopedrallyt
- Vandringar blir det förstås i år också, både kyrkovandringen och s k stadsvandring

Mer information kommer i nästa Hembygdsblad samt i kalendern på näst sista sidan!

Välkommen till vårt årsmöte den 29 april och snälla, är du inte medlem, så bli det nu – Du behövs!

/Er ordförande Mona

ELEVER PÅ BESÖK I GAMLA SKOLAN, ÖVERENHÖRNA

Det var ett mycket roligt och spännande besök för mina elever i åk 2, Majtorpskolan. Att få klä sig i gamla kläder var kul för att få en bra stämning i klassrummet.

"Är de riktiga kläder från förr?" frågade en flicka *"De är tvättade, va?"*.

Vi hade inspektion av hygien bakom öronen. Sen sjöng vi en psalm. Jag hade klätt ut mig till en "sträng"-fröken. Jag uppmärksammade eleverna på vad som var annorlunda från nutiden. Svartatavlan som var grön, skamvrån, smisk på fingrarna av linjalen och pojkslöjd samt flickslöjd. Att bokstäverna var krussidulliga och läseboken hade andra

ord (stavning). Vi tittade på rättan i skåpet och några planscher. Eleverna stod upp bredvid bänkarna när de svarade. Bänkarna hade lock och plats för penna och bläckhorn. Det är mycket ändå som är likt nutiden men massor som har ändrats. *"Kan vi inte åka hit igen och ha en hel skoldag"*, sa en pojke. *"Det var en trevlig tanke"*, sa jag.

Skolmuseet är verkligen fint och det är fantastisk att det är så välbevarat.

Vi kommer att besöka detta igen!

Tack, Ninni Eriksson Majtorpskolan

BESÖK PÅ MUSEET

En grupp av kvinnor och män från Syrien, Afghanistan och Somalia deltar i svenskundervisning i Södertälje. Tillsammans med församlingen har de möjlighet att göra en del utflykter för att vidga sina vyer utanför Södertälje där de bor. De flesta har mycket dåliga svenskunskaper. De hade med sig tolkar och sin SFI-lärare samt från församlingen diakon Anna-Karin Johansson. De visade

mycket stort intresse för våra miljöer i storskolan och även skolsalen där de satt i bänkarna och kände igen sig i mångt och mycket. Vi visade också trolltallen och berättade dess magiska historia. Våra jordbruksredskap kände de väl igen och visste hur de användes. Besöket varade i ca 2 timmar alltså mellan två bussar. Vi tyckte att det var väldigt roligt att få visade våra lokaler, miljöer och redskap av olika slag och naturligtvis en del av vår vackra, svenska landsbygd.
Kicki och Anne-Marie

I VARGATIDER I ENHÖRNA

På 1850-talet bodde en skomakare, namnet okänt, i en stuga vid Hammarby träsk i Enhörna. Omkring 1853-1854 började hos honom en skomakarlärling, en pojke som hette A.F. Andersson, sedermera gästgivare vid Västerkumla till omkring 1900 och sedan ägare till den gård i Vinberga som ägdes av lantbrukare Axel Jansson på 1950-talet. Denne Andersson har berättat att skomakaren en vinterdag från sitt fönster fick se 3 st. vargar komma över isen på Hammarby träsk. Skomakaren tog sin bössa från väggen och gick ut. Han sköt en varg, gick sedan in för att ladda om, bössan var nämligen en mynningsladdare. När han kom ut igen hade de två vargarna ätit upp den skjutna vargen och gett sig iväg.

Hammarby by ägde gemensamt ett vargnät, som sist fanns hos lantbrukaren Gustaf Kjällström. Det skänktes till Östra Sörmlands Museum någon gång 1917-1918. Nätet kom åter till vårt museum år 1969 och hänger i dörröppningen till fotosalen. Där på väggen finns också ett annat fångstredskap för varg och björn nämligen en fångstsax av järn. Den var i bruk i Sverige redan på 1600-talet.

Träskstugan i Hammarby. Johanna Eriksson med dottern Tilda f. 1881.

Hammarby 1917. Gustaf Kjällström f.1867 och Maria Karlsson f.1869.

Axel Jansson, hans föräldrar och syster Anna t.v. Med på bilden är Lova Vinter.

I DECEMBER FÖRRA ÅRET SAMARRANGERADES GAMMALDAGS JUL I MUSEET, JULMARKNAD I BYGDEGÅRDEN OCH SÅNGGUDTJÄNST I KYRKAN

Museibyggnaden som tidigare varit småskola var öppen och här visades gammaldags jul. Det fanns utställning med allt som hör till luciatåg dvs lucialinnen, luciakronor, tomtedräkter, pepparkaksgubbedräkt samt stjärngosseutstyrsel. Julgranar med pynt från tre olika tidsepoker kunde beskådas. Ett bord stod dukat med gammalt fint julporslin och man presenterade typisk julmat såsom potatis och sill, julskinka, köttbullar, gröt m m. Intresserade kunde studera historiska fakta om julgran, tomte och julmat. Olika julkryddor fanns för att känna, klämma och lukta på. Juldekorationer bland annat gamla girlanger fanns upphängda innanför entrén. I fotosalen fanns en mycket populär pysselhörna för barn. Här tillverkade många barn en tomte eller något annat fint pyssel. En mycket välbesökt och uppskattad hörna! Under dagen fanns kaffe med lussebulle, mjuk pepparkaka och pepparkakor till försäljning. Många människor passerade under dagen och eftersom de flesta var fikasugna tog fikabrödet slut. Arrangemanget var mycket uppskattat och cirka 500 personer kom och besökte museet. Lika många besökte även Bygdegården och många deltog på sånggudtjänsten i kyrkan.

/Britt-Mari

KYRKSKOLAN I ÖVERENHÖRNA GAV UT EN TIDNING ”ENHÖRNINGEN” ÅR 1954

I vår städdiver i muséet hittade vi den och tycker att däri finns mycket trevligt att återge.

Det finns en hembygdsvisa, flera berättelser av elever samt annonser från Wennbergs slakteri, Lindbergs åkeri, en matbil med ” fläsk och tändstickor”, Anderssons snickeri, Lindqvist med traktor, Åhman med fina fisken som kommer till Överenhörna varje onsdag, Droskan Rosenberg, Kilås handelsbod, Aages droska samt vedförsäljning och timmeruppköpning av David Jonsson.

Flera annonsörer har till och med diktat en slogan om sin verksamhet såsom:

***Här kommer affären som rullar med kött,
fläsk och bullar***

***Behöver du hjälp på åker och äng är
Lindqvist med traktorn en pålitlig dräng***

***Besvärerna borta och ängslan för frakten
när Wennberg köper och sköter om slakten***

***När du ej får ro, utan måste gno
och ha brått med mycke snärj, beställ
droskan Rosenberg***

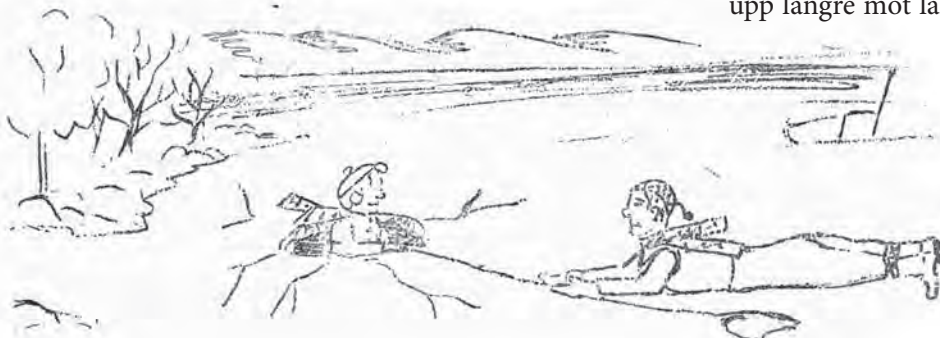
***När det blir lördagskvällen
du droskan hos Aage beställer***

Thore målare målar allt - överallt

Sverker Jonsson har även konstruerat ett korsord och någon anonym har gjort en ordfläta. Anita Elmström, åk 4 har skrivit en liten världikt. De elever i åk 6 som skrivit de olika berättelserna är: Sverker Jonsson, Gun-Britt Viberg, Iris Lindin, Olle Carlsson, Hans Hedengren, Lars Andersson och åk 4 elever är Olle Karlsson, Gerty Ljung och Hans Lövgård samt Ann-Charlotte Jonsson, Kerstin Ålegård, Rolf Andersson och Kerstin Wennberg gick då i åk 3. Eftersom det är en gammal blå stencil är det svårt att tydligt se elevernas härliga bilder till berättelserna. Tidningen gavs ut till Pingst det året och kostade 3 kronor. Jag hoppas att få er tillåtelse att återge era berättelser i vårt Hembygdsblad framöver. Kontakta gärna mig om ni inte vill det. På nästa sida återges två av berättelserna.

/Anne-Marie

EN SKRIDSKOTUR

Det var vackert väder en dag, och Lisa skulle ut och åka skridskor. Hon hade fått alldeles nya, fina skridskor till julklapp av mamma och pappa. Nu frågade hon mamma, om hon fick ut och åka på dem och det fick hon. Men mamma talade om för henne att hon måste se sig riktigt väl för, så att hon inte åkte där det var strömt eller i närheten av någon åmynning, för där var isen dålig. Det lovade hon göra.

Nu gick Lisa ner till sjön och hon var så glad, att hon gick och småsjöng för sig själv. Hon satte sig på en spark, som stod vid kanten av sjöstranden, för att ta på sig sina skridskor. Snart var hon klar och det bar av med långa skär ut på isen. Hon bara åkte och tittade på hur roligt det såg ut, när hon tog de långa skären. Hon såg inte efter, om isen var dålig eller stark, eller tänkte på vad mamma sagt åt henne, innan hon åkte hemifrån. Hon trodde, att isen var så bra, att den inte kunde brista.

Hon kom åkande på sina skridskor i full fart, och rätt som det var, brast isen under henne, och hon ramlade i vattnet. Lisa kände, hur kallt det var, och började skrika på hjälp. Hon försökte också kravla

sig upp på isen, men den bara brast, för hon försökte ta sig upp längre mot land, där den var svagare men det tänkte hon inte på, för hon var så rädd. Hon hade kommit i närheten av en åmynning. Lisa blev allt stelare och stelare, och snart kunde hon knappt röra sig.

Sven i ganngården hade emellertid hört skriket och kom åkande på en spark i full fart. Han hade ett rep med sig. Sven åkte inte ända intill vaken utan stannade en bit ifrån.

Han lade sig ner på isen och kastade en repända till Lisa, som tog tag i repet och halade sig upp. Snart låg hon uppe på isen, och bägge rullade sedan långt bort från vaken. Sven hjälpte sedan Lisa upp på sparken och drog på henne sin rock, så hon inte skulle frysa. Därefter skjutsade han henne hem, ända upp till trappan, och där kom Lisas mamma och tog hand om henne. Sven fick följa med in och få lite varm choklad, innan han åkte hem. Lisa fick torra kläder på sig och en kopp choklad, och sen tackade hon Sven för hjälpen. Därefter måste hon gå och lägga sig så hon skulle bli varm, annars kunde hon bli sjuk.

När hon skulle ut och åka skridskor nästa gång, skulle hon se sig för, så hon inte åkte ner sig, tänkte Lisa.

Iris Lindin klass 6

FISKE MED TUR

En vacker sommardag, när Erik i Norrgården hade lov, beslöt han att gå ner till sjön och fiska. Det var morgon.

Klocka var ungefär sju. Erik klädde på sig och gick ut. Han sökte mask och fick en halv burk av varan, varefter han tog sitt metspö på axeln och gick ned åt sjön. Där fanns en brygga, som han kunde sitta på. Det var vackert ute. Daggen glittrade i gräset, och fåglarna kvittrade. Vattnet låg alldeles lugnt och stilla.

När han kommit ner, satte han sig på en brygga och trädde på mask. Så kastade han ut. Rätt vad det var sjönk flödet under vattnet. Då ryckte Erik till. Gissa vad han hade fått? Jo en stor gädda sprattlade på kroken. Kvickt tog han bort fisken. Han blev väldigt glad när han såg vilken stor fisk han hade fått.

När han kom hem, mötte hans mamma honom utanför dörren. Hon blev glad. Hon rensade fisken och sköljde den. Sen satte hon in den i ugnen. Om en stund var den färdig. De började äta potatis, fisk, mjölk och bröd.

Ja, den gången hade Erik tur med fisket.

Hans Lövberg klass 4

DET HÄNDER I ENHÖRNA APRIL – SEPTEMBER 2018

Vecka	Datum	Aktivitet	Tid	Plats	Arrangör
16	21 april	Barnens Dag	10 - 15	Norrlöts Handelsträdgård	Frikyrkan
17	29 april 30 april	Årsmöte Valborgsmässofirande	15.00 17 - 22	Bygdegården Friluftsgården	Hembygdsföreningen Enhörna EIF
18	3 maj 5 maj	Filmvisning Barnfilm	19.00 15.00	Bygdegården Bygdegården	Bygdegårdsföreningen Bygdegårdsföreningen
20	16 maj 17 maj	Bokbyttardag Städdag för medlemmar som kan och vill	19.00 16.00	Bygdegården Bygdegården	Bygdegårdsföreningen Bygdegårdsföreningen
21	27 maj	Kyrkvandring	15.00		Hemb.f./Församl./Frikyrk.
22	3 juni 6 juni	Loppmarknad Nationaldagsfirande	13.00	Bygdegården Hembygdsmuseet	Bygdegårdsföreningen Hembygdsföreningen
23	10 juni 12 juni 12 juni 16 juni	Museet öppet, tema leksaker Stadsvandring Brännboll Jubileumslopp	13 - 16 17.00 19.00 12.00	Hembygdsmuseet Tuna/Församlingshemmet Stenvallen, Överenhörna Friluftsgården, Enhörna IP	Hembygdsföreningen Hembygdsföreningen Nöttesta BK Enhörna EIF
24	17 juni 18 juni 19 juni 21 juni 22 juni	Museet öppet Bygdegården 80 år Brännboll Klä midsommarstång Midsommarfirande	13 - 16 19.00 18.00 13 - 16	Hembygdsmuseet Bygdegården Stenvallen, Överenhörna Stenvallen, Överenhörna Stenvallen, Överenhörna	Hembygdsföreningen Bygdegårdsf./Hembygdsf. Nöttesta BK Nöttesta BK Nöttesta BK
25	24 juni 26 juni 27 juni 30/6-1/7	Museet öppet Brännboll Våffelcafé Hembygdsför m på Torekällb 's 1800-talsv	13 - 16 19.00 19.00	Hembygdsmuseet Stenvallen, Överenhörna Missionshuset Torekällberget	Hembygdsföreningen Nöttesta BK Frikyrkan Hembygdsföreningen
26	1 juli 3 juli 7 juli	Museet öppet, tema leksaker Brännboll Mälarmete	13 - 16 19.00 09.00	Hembygdsmuseet Stenvallen, Överenhörna Ekensbergs brygga	Hembygdsföreningen Nöttesta BK Nöttesta BK
27	8 juli 10 juli 11 juli	Museet öppet Brännboll Våffelcafé	13 - 16 19.00 19.00	Hembygdsmuseet Stenvallen, Överenhörna Missionshuset	Hembygdsföreningen Nöttesta BK Frikyrkan
28	15 juli 17 juli	Museet öppet Brännboll	13 - 16 19.00	Hembygdsmuseet Stenvallen, Överenhörna	Hembygdsföreningen Nöttesta BK
29	22 juli 24 juli	Museet öppet Brännboll	13 - 16 19.00	Hembygdsmuseet Stenvallen, Överenhörna	Hembygdsföreningen Nöttesta BK
30	29 juli 31 juli	Museet öppet, Kafferep Ejdern angör bryggan Brännboll	13 - 16 19.00	Hembygdsmuseet Stenvallen, Överenhörna	Hembygdsföreningen Nöttesta BK
31	5 aug 7 aug 8 aug	Museet öppet Brännboll Våffelcafé	13 - 16 19.00 19.00	Hembygdsmuseet Stenvallen, Överenhörna Missionshuset	Hembygdsföreningen Nöttesta BK Frikyrkan
32	12 aug	Museet öppet	13 - 16	Hembygdsmuseet	Hembygdsföreningen
33	19 aug	Museet öppet	13 - 16	Hembygdsmuseet	Hembygdsföreningen
34	26 aug 28 aug	Museet öppet, Marknad Stadsvandring	13 - 16 17.00	Hembygdsmuseet	Hembygdsföreningen Hembygdsföreningen
35	1 sep 2 sep 9 sep	Marknad Museet öppet Museet öppet	10 - 15 13 - 16 13 - 16	Friluftsgården, Enhörna IP Hembygdsmuseet Hembygdsmuseet	Enhörna EIF Hembygdsföreningen Hembygdsföreningen
37	16 sep	Museet öppet, Mopedrally	10 - 17	Hembygdsmuseet	Hembygdsföreningen
38	23 sep	Museet öppet	13 - 16	Hembygdsmuseet	Hembygdsföreningen
39	30 sep	Museet öppet	13 - 16	Hembygdsmuseet	Hembygdsföreningen

Ni som inte finns med i kalendariet (ej privata vinstdrivande verksamheter) hör av er så att vi kan fylla i ert program till nästa utskick. Vi reserverar oss för att eventuella förändringar av aktiviteter i kalendern kan ske.

VANDRING I KULTURBYGD – 2018 ÅRS KYRKVANDRING

Söndagen den 27 maj är det åter dags för den traditionella kyrkvandringen som arrangeras av Enhörna församling, Frikyrkoförsamlingen och Enhörna Hembygdsförening.

Kyrkan har alltid spelat en viktig roll i Enhörna och är en central del av vårt kulturarv. Därför känns det naturligt att tillvarata en gammal tradition som kyrkvandring för att förena hembygdens historia med kyrkohistorien. Årets vandring startar och slutar vid Överenhörna kyrka. Enhörna församling bjuder på förmiddagsfika innan vi startar vår vandring.

Program och hålltider

Tid: Söndag 27 maj 2018 kl 09.30 – 10.00, förmiddagsfika kyrkan.

Kl 10.00 startar vår vandring som vi beräknar ta ca 3 – 3 1/2 timme.

Ingen förhandsanmälan eller avgift krävs. *Alla är välkomna att delta!*

Från kyrkan går vi västerut på vägen förbi de gamla skolorna och klockargården. Vid ”Skälsta vägskäl” går vi norrut mot Högtorp och vidare mot Sandtorp. Från Sandtorpsvägen viker vi av mot Skogshyddan och Källsviken där vi tar fikarast.

Efter pausen går vi tillbaka till kyrkan via Källbo och Granlunden.

Frågor: Olle Karlsson tel 070/844 15 76 för Hembygdsföreningen

Johan Lundgren tel 070/317 89 28 Enhörna församling

Ann-Charlotte Sevén tel 070/941 59 04 för Frikyrkoförsamlingen

Välkomna

Enhörna församling, Frikyrkoförsamlingen och Hembygdsföreningen

PS. Glöm inte att ta med egen ”fikakorg” och dryck.

Sommarens utställning 2018 handlar om leksaker

Vi minns märklintåg, träbilar, dockor, dockvagnar, docksängar, dockskåp, lego och mycket annat.

Har du något som du vill visa under utställningen och kanske låna ut hör av dig till Kicki Lindqvist eller Britt-Marie Gylefors så snart som möjligt.

ENHÖRNA HEMBYGDSFÖRENINGENS STYRELSE

Mona Elveskog, ordf.	070/214 55 01	(elveskog@telia.com)
Olle Karlsson, vice ordf.	070/844 15 76	(olov.karlsson@live.se)
Britt-Mari Gylefors, sekr	070/535 84 56	(b.gylefors@telia.com)
Anders Östensson, kassör	070/687 15 81	(andersostensson@hotmail.com)
Anne-Marie Andersson	070/672 42 46	(anne-marie.majhem@telia.com)
Kicki Lindqvist	070/990 40 83	(kickilindqvist@spray.se)
Bengt Johansson	072/877 24 34	(iobjohansson@c-sam.nu)
Juha Nyberg	070/325 99 03	(juha.nyberg@linearis.se)

Stöd oss också genom att köpa våra skrifter, filmer och vy-/presentkort att ge bort som julgåvor eller presenter. De kan köpas på museet, på Norrlöts Handelsträdgård eller på Destination Södertälje (turistbyrån).

E · N · H · Ö · R · N · A

HEMBYGDSFÖRENING

Box 39, 151 28 Enhörna

Medlemsavgiften är 150/200:-/år (enskild/familj).

Plusgiro 23 89 45-0 | Swish 1230961482

Hembygdsmuseet hålls öppet söndagar under juni - september 13.00 - 16.00.

Tag kontakt med någon i styrelsen om du vill besöka museet vid annan tidpunkt.

Besök föreningens hemsida:

www.hembygd.se/enhorna-hembygdsforening

